

IDRÆT I SKOLEN

- myter og realiteter

For kort tid siden udgav Videncenter for Kost, Motion og Sundhed en rapport, der tegner et billede af idrætsundervisningen i den danske grundskole i dag. Videncenterleder Børge Koch opsummerer her de væsentligste tendenser - 8 år efter udgivelsen af evalueringsrapporten "Idræt i folkeskolen".

INDBLIK: Idrætsfaget har på en lang række områder gennemgået en positiv udvikling siden 2004. Men faget er stadig udfordret af en stigende polarisering og en status som aktivitetsfag frem for læringsfag. Udfordringen bliver derfor at få Fælles Mål knyttet tættere til den daglige praksis. Det konkluderer rapporten Status på Idræt i Folkeskolen 2011.

I 2004 slog evalueringsrapporten "Idræt i folkeskolen" fast, at idrætsundervisningen i de danske grundskoler trængte til et alvorligt løft. De overordnede konklusioner i rapporten lød, at der var masser af fine intentioner, men knap så meget praktisk forankring. Lærernes visioner for idrætsfaget var, at det skulle være et kundskabs- og dannelsesfag, men i praksis blev idrættimerne alligevel ofte reduceret til et rekreativt afbræk i en ellers boglig skoledag. Derfor anbefalede EVA rapporten, at man skulle styrke arbejdet med alle fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder - og dermed også den alsidighed, som fagets formål fremhæver.

Flere uddannede idrætslærere

Men hvordan er det så gået siden da? EVA rapporten er blevet fulgt op af en ny evaluering af idrætsfaget, som blev offentliggjort på en konference i april i år. Den nye evaluering er populært blevet døbt Status På Idræt i Folkeskolen - eller kort og godt SPIF rapporten. Kigger man på de to rapporter, tegner der sig et billede af idrætsfagets udvikling gennem de sidste otte år. Meget positivt er der en tendens til, at langt flere idrætslærere i dag er linjefagsuddannede, stort set alle laver årsplaner, der bliver i højere grad evalueret på elevernes udbytte af undervisningen, og flere kommuner har læseplaner for idræt. Men der tegner sig desværre også et billede af, at kløften mellem de dygtigste og de mindre dygtige er blevet større, og at indholdet i idrættimerne faktisk kan være direkte medvirkende til at øge polariseringen.

Stadig for meget boldspil

SPIF rapporten viser nemlig, at bolddiskursen stadig er dominerende i idrætsundervisningen, og at alt for mange aktiviteter ligner foreningsidrættens færdige spil. Det giver en manglende alsidighed i undervisningen - både set i forhold

til, at idræt er meget andet end boldspil, og at boldspil er meget andet end de mest kendte spil fra foreningsverden. Det store fokus på boldspil har også den konsekvens, at undervisningen ofte foregår på de stærke bolddrenge præmisser, og her kan det være svært for de idrætsusikre elever at være med. Det betyder, at det er de elever, der i forvejen er dygtige til idræt, der lærer mest og er mest aktive i timerne. De andre ekskluderes derimod og oplever nederlag ved ikke "at slå til", og deres identitetsopfattelse og handlekraft bliver ikke udviklet efter hensigten, fordi både mål, rammer og indhold i undervisningen er givet på forhånd i de færdige spil.

Fokus på aktiviteter frem for læring

SPIF rapporten konkluderer til gengæld, at der er sket en positiv udvikling i forhold til sammenhængen mellem Fælles Mål og årsplaner. Hertil kommer, at næsten alle idrætslærere i undersøgelsen tager udgangspunkt i Fælles Mål, når de laver årsplaner. Planerne er dog meget forskellige i indhold og detaljeringsgrad, og ofte er der større fokus på, hvad eleverne skal lave frem for, hvad de skal lære. Det gør, at der i den daglige undervisning kommer til at mangle en kobling mellem aktiviteterne og undervisningsmålene. En væsentlig udfordring for faget i de kommende år bliver derfor at få Fælles Mål knyttet tættere til den daglige praksis, ligesom der også skal være øget fokus på at træffe de rette idrætspædagogiske og idrætsdidaktiske valg, hvis idrætsfaget skal være med til at mindske polariseringen og uligheden i sundhed hos danske børn og unge.

Tekst: Børge Koch

Foto: Johnny Wichmann

Den positive udvikling i faget fra 2004 til 2011

- 97 % af idrætslærerne laver årsplaner i 2011, i 2004 var det 90 %.
- Flere idrætslærere er linjefagsuddannede i dag end i 2004.
- Der er sket en kraftig stigning i evalueringen af elevernes udbytte. Det er især brugen af fysiske tests, der er steget siden 2004.
- Siden 2004 er det blevet væsentligt mere populært at samarbejde med den naturvidenskabelige faggruppe.
- Flere kommuner har fastlagt særlige mål og/eller indsatsområder for idrætsfaget, men antallet er stadig ikke højt og ligger på 27 % i 2011 mod 23 % i 2004.

Den negative udvikling i faget fra 2004 til 2011

- 45 % af lærerne sætter mål for den enkelte elev. Dette er et markant fald i forhold til 2004, hvor 74 % af lærerne svarede, at de satte mål for den enkelte elev.
- 79 % af lærerne sætter mål for klassen som helhed, i 2004 var det 91 %.
- 79 % af skolerne underviser i svømning. Dette er et væsentligt fald siden 2004, hvor 87 % af skolerne tilbød svømmeundervisning.
- Idrætslærerne evaluerer i 2011 undervisningen mindre, end de gjorde i 2004 - både mht. mundtlig evaluering, skriftlig evaluering og evaluering sammen med en kollega.
- Sammenlignet med 2004 oplever lærerne, at der er mindre opbakning til faget fra både kommunen, skolebestyrelsen, skolens ledelse, skolens lærerpersonale, forældre og elever.